

УДК: 004:659.145

Якубович Наталія Валеріївна

(наук. керівник – канд. філол. наук, доцент Яременко С. А.)

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ

АКТУАЛЬНІСТЬ КОНСАЛТИНГУ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

У наш час усі галузі українського життя, зокрема й освіту, проймають значні зміни через інформатизацію. Це епоха, в якій відбуваються суттєві та радикальні перетворення. Трансформація державної підтримки освіти та поява нових перспектив для прогресу освітніх послуг визначають ці тенденції. Для сприяння розвитку освіти та підвищення її якості необхідно впроваджувати високий рівень консультативного підходу, що дасть змогу посилювати її різні сфери та підняти освіту на новий рівень надійності й бездоганності. З міркувань потреби адаптації до інновацій та вимог ринку праці підвищення якості освіти здійснюється шляхом вдосконалення навчального процесу через оновлення навчальних програм, підтримку новітніх розробок і впровадження передових технологій. Консультування вищої освіти в Україні набуває великого значення і підтримує міжнародні цілі студентів та викладачів у досягненні академічних і професійних завдань, а також підвищує міжнародний престиж українських університетів.

У науковому осередку існує низка поглядів на поняття консалтингу. Дослідники Т. Борова, З. Рябова, Г. Кравченко, О. Почуєва вважають, що консалтинг – це інтелектуальна діяльність, що полягає в аналізі й обґрунтуванні перспектив розвитку та застосуванні технологічних, організаційних і економічних інновацій з огляду на проблеми у сфері знань та потреб клієнта [1, с. 157]. Це охоплює проведення комплексу досліджень, експериментів, перевірку наукових гіпотез для збільшення знань про консультування як процес, що базується на інтелектуальній роботі з результатами, що формуються. Пристосування сфери консультування до системи освіти допомагає ідентифікувати та аналізувати проблеми, розробляти рекомендації для їх вирішення і сприяти їх розв'язанню.

Поняття «консалтинг» та «консалтингова діяльність» сформувалися в процесі динамічного розвитку. Існують різні погляди на тлумачення цих понять, але для дослідження консалтингових процесів та їх діяльності в певній сфері під консалтингом зазвичай розуміють «діяльність, що здійснюється професійними консультантами, метою якої є надання якісної підтримки клієнта у виявленні та діагностиці проблеми» [5, с. 29].

Дослідник Я. Чепуренко зазначає, що в освітньому контексті поняття «консалтинг» тлумачиться як процес інтелектуальної діяльності, у якому особа або група людей надає поради для вирішення проблем у конкретній галузі. Сюди входять рекомендації щодо розробки завдань, що впливають із проблеми. Це допомагає клієнту зробити найкращий вибір серед рекомендацій та прийняти ефективні рішення в управлінні чи експлуатації об'єкта чи процесу, у вирішенні завдання чи проблеми за допомогою відповідного консультування [3, с. 255].

Консалтингова діяльність у сфері освіти ідентифікується специфікою цієї галузі як особливої сфери суспільного життя, унікальної системи, що сприяє нако-

пиченню знань, умінь і навичок та інтелектуальному розвитку особистості. Освітній консалтинг визначається як консультаційний процес, заснований на інтелектуальній діяльності, результатом якого є комплекс рекомендацій для системи освіти. Ці рекомендації допомагають виявити, проаналізувати та вирішити проблеми, прийняти оптимальні рішення для ефективного функціонування системи освіти та, за необхідності, реалізувати ці рішення. Основною метою освітнього консалтингу є кваліфіковане вирішення проблем, із якими стикаються всі стейкхолдери системи освіти, з використанням методів, технік та інструментів освітнього консалтингу. Основними завданнями освітнього консалтингу є соціальна, управлінська, практична, посередницька, тренінгова, інноваційна, впроваджувальна, прогностична та експертна функції.

Консалтинг у сфері освіти характеризується своєрідністю, яка обумовлена унікальністю цієї галузі. Так, освітні установи надають консалтингові послуги широкому колу компаній, приватних осіб та організацій. Але також освітні установи та співробітники цього сектору можуть використовувати консалтингові послуги для підвищення власної кваліфікації, забезпечення ресурсами освітнього процесу, проведення досліджень і розробок, позиціонування на ринку освітніх послуг [2, с. 151].

Еволюція системи вищої освіти зумовлює необхідність надання низки консалтингових послуг, специфічних для кожного закладу освіти. До таких послуг належать консультації щодо організації освітньої діяльності, супровід процесів затвердження, акредитації та державного визнання навчального закладу, розробка освітніх програм, навчальних планів, навчально-методичних матеріалів тощо. Незважаючи на це, запит на консалтингові послуги в Україні, на думку Я. Чепурненка, залишається низьким через низку причин: макроекономічні труднощі, загальне зниження ділової активності, відсутність культури роботи з незалежними професіоналами, низька платоспроможність клієнтів, складнощі з оцінкою корисності консалтингових послуг, відсутність гарантій конкретних результатів і позитивного ефекту від процесу консалтингу, консалтингових компаній та їх навичок [4, с. 136]. Складність отримання об'єктивної інформації щодо консалтингових компаній та їх компетенцій сприяють низькому попиту на консалтингові послуги в українському секторі освіти. Однак вважаємо, що консалтинг у вищій освіті є значимим з багатьох причин:

- удосконалення рівня освіти: консультанти можуть сприяти підвищенню якості освіти шляхом удосконалення навчального плану, методики навчання, організації навчального процесу тощо;
- впровадження технологічних інновацій: консультанти можуть надати рекомендації щодо використання сучасних технологій у навчальному процесі та управлінні закладами освіти;
- підтримка менеджменту: консультанти допомагають керівництву приймати стратегічні рішення й розробляти ефективні системи управління та фінансування;
- інноваційний розвиток: консультанти допомагають запроваджувати інноваційні підходи та програми, які сприяють творчості й інноваціям у секторі освіти;

- зміцнення міжнародної конкурентоспроможності: консультанти допомагають встановлювати міжнародні стандарти якості освіти та налагоджувати партнерські відносини з іноземними університетами й дослідницькими інститутами [2, с. 151].

Отже, нині феномен освітнього консалтингу не лише повноцінно запрацював в Україні, але й викликає часткове неприйняття в освітянській спільноті. Негативна реакція поширена як серед викладачів, так і серед освітніх адміністраторів усіх рівнів. Ті, хто працює в освіті, бачить в освітньому консультуванні лише фінансові марнотратства. Окремі представники освітнього менеджменту або не відчують потреби в зовнішній консультаційній підтримці, яка дасть їм змогу мати високий рівень управлінських навичок, або вважають освітній консалтинг характерним для суто західної моделі менеджменту, особливо американської системи освіти. Звичайні люди замінюють освітні консультаційні послуги рекомендаціями колег чи знайомих. Тому питання розвитку консалтингу в освітній сфері є цілком актуальним і потребує детального вивчення. Серед перспективних технологій, які можуть надати комплексні консалтингові послуги, варто виокремити ІТ-орієнтовані освітні технології та технології, що забезпечують відповідний рівень консультаційних послуг.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що модернізація системи освіти спрямована на відповідність якості професійної освіти потребам сучасного життя та розвитку країни. Ключову роль у цьому процесі відіграють консультаційні послуги, які допомагають значно підвищити якість освіти. Отже, консультування стає важливим соціальним явищем у сфері освіти, яке набуває все більшої актуальності. Важливо зауважити, що сфера консультування в Україні росте на професійному рівні та все більше інтегрується в освітні системи. Оцінка практики використання консультаційних послуг у галузі освіти показує необхідність більш широкого використання практики та кваліфікації працівників консультаційних фірм, щоб заклади освіти могли ефективно пристосовуватись до мінливого середовища. Також підкреслюємо важливість консалтингових послуг у поліпшенні якості освіти, пристосуванні установ до вимог ринку праці та глобальних тенденцій, необхідність безперервного вдосконалення кваліфікації працівників консультаційних фірм для забезпечення ефективної підтримки в галузі вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Педагогічний консалтинг: навч. посіб. / Т. Борова, З. Рябова, Г. Кравченко, О. Почуєва. Луцьк: Терен, 2019. 324 с.
2. Хоменко В. Консалтингові послуги в освіті. *Теорія і методика управління освітою*. 2020. № 25. С. 149–152. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/25/part_1/30.pdf (дата звернення: 11.03.2024).
3. Царьова Е. Освітній консалтинг – пріоритетний інструмент управління закладом професійної освіти. *Інноваційна професійна освіта*. 2022. Т. 1, № 2. С. 254–257. DOI: 10.32835/2786-619x.2022.2.254-257 (дата звернення: 10.03.2024).
4. Чепуренко Я. Системний підхід до консалтингової діяльності в освіті. *Системний аналіз в управлінні освітою: міжгалузеві дослідження*. 2020. № 1. С. 134–138. DOI: 10.32835/2786-619x.2022.2.254-257 (дата звернення: 13.03.2024).

5. Черепанова В. Удосконалення теоретичних основ застосування ділового консультування в Україні. *Бізнес Інформ*. 2018. № 2. С. 27–33. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=binf_2018_2_4 (дата звернення: 12.03.2024).

Анотація. У дослідженні висвітлено актуальність консалтингу в сучасній вищій освіті України. Підкреслено важливість консалтингових послуг у поліпшенні якості освіти, пристосуванні установ до вимог ринку праці та глобальних тенденцій, а також необхідність безперервного вдосконалення кваліфікації працівників консультаційних фірм для забезпечення ефективної підтримки в галузі вищої освіти.

Ключові слова: консалтинг, освітні послуги, заклади освіти, освітній консалтинг, вища освіта.

